

Ağustos 2021

YİRMİ YIL SONRA YENİDEN: AFGANİSTAN'DA TALİBAN YÖNETİMİ 2.0 ve TALİBAN ÜST YÖNETİM KADROSU

OPSOUR ARAŞTIRMA

OPSOUR HAKKINDA

Uluslararası şirket, kurum ve şahısların yerel bilgi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan OpSour, açık kaynak bilgilerin uzman kişiler tarafından işlenmesi ve öngörü sağlayabilecek anlamlı raporlar haline dönüştürülmesini amaçlamaktadır.

OPSOUR ORTADOĞU ARAŞTIRMALARI

OpSour Ortadoğu Araştırmaları, Ortadoğu halkları, siyaseti, hükümeti, politika yapımı, uluslararası ilişkiler ve dış politikası hakkında makaleler, raporlar ve araştırmalar yayınlamayı amaçlamaktadır.

OpSour Ortadoğu Araştırmaları Serisi

No.1

www.opsour.com

Ataköy Bedri Rahmi Eyüpoğlu Street No.75 Bakırköy – İstanbul

info@opsour.com

The views expressed are those of the author and do not reflect the official policy or position of OpSour.

**YİRMİ YIL SONRA YENİDEN:
AFGANİSTAN'DA TALİBAN YÖNETİMİ 2.0**

**Ve
TALİBAN ÜST YÖNETİM KADROSU**

Giriş

Afganistan'da Taliban güçlerinin 2021 Ağustos ayının ortasında başkent Kabil dâhil olmak üzere ülkenin tamamı üzerinde gücü ele geçirmesi dünya gündemini sarsmaya yetmiş ve Taliban'a dair kafalardaki soru işaretleri ve bilinmezleri yeniden gün yüzüne çıkarmıştır. Afganistan'da İslami bir emirlik kurma amacını taşıyan Taliban, yirmi seneyi aşkın bir sürenin ardından diplomasi ve silahlı güçlerinin harmanizasyonu ile birleşen doğru zamanlama taktiğiyle Afgan topraklarında tek egemen güç konumuna gelmiş durumdadır. Uzun yıllar Afganistan'ın yeniden inşası, kurumsal altyapısının revize edilmesi, devlet teşkilatı, askeri ve kolluk güçlerinin Batılı anlamda modernizasyonu gibi girişimlere sadece birkaç gün içerisinde Taliban güçlerince nokta konulmuştur. Taliban'a karşı geri çekilen düzenli askeri birliklerin ve ülkeyi terk etmek zorunda kalan Cumhurbaşkanı Eşref Gani'nin şahsında Afganistan'da ne kadar büyük bir bozgun ve/veya hayal kırıklığı yaşandığı üzerine tartışmalar devam etmektedir.

Taliban'ın yeniden gücü ele alması ile gözler yapının üst yönetim kadrosunda yer alan liderlerinin tanınması ve bir sonraki hamlelerinin ne olabileceğinin tartışılmasını gerekli kılmaktadır. Bu analizde, Taliban'ın ortaya çıkış sürecini etkileyen olaylar sıralanmış, beyin takımının anatomisi çıkarılmış; yöneticilerin görev, yetki ve sorumlulukları belirtilmiş ve geçmiş hayatlarına dair detaylı bilgilendirmeler yapılmıştır.

Taliban'ın Doğuşunu Anlamak

Günümüz Taliban'ını doğuran bir dizi olay ve olgunun varlığını kabul etmek gerekir. Bu bağlamda geçmişteki yaşananların örgütün yapısını az veya çok şekillendirdiğini iddia edebilmek mümkündür. Taliban'a dair bilgi eksikliğinin önemli nedenlerinden biri onu ortaya

çıkaran şartların yeteri kadar anlaşılmasından yahut tek bir neden/sonuç ilişkisine bağlanmasından kaynaklanmaktadır. Aşağıda başlıklar halinde belirtilen olay ve olgular geniş bir açıdan günümüzde Taliban'ın artarak yoğunlaşan gücünü anlamlandırma noktasında faydalı olacaktır;

- Afganistan'ın eski savaşçı kültürü.
- 1979 Sovyet işgali ve buna karşı savaşan mücahitler.¹
- 1989'da Sovyet güçlerinin geri çekilmesini izleyen iç savaş ve savaş ağalığı.
- Medrese eğitimi ve ideolojisi.²
- Siyasi otorite boşluğu ve zayıf hükümetler
- Yolsuzluk ve adam kayırmaca
- Terör sarmalı ve intihar saldırıları
- Savaş yorgunu bir halk için Taliban'ın barış umudu olarak ilk kabulü.
- Afgan halkının yoksulluğu
- Hareketin 2002'deki düşüşü.
- Amerikan İşgali
- Sivil ve askeri kayıplar³
- Pakistan istihbaratının faaliyetleri⁴
- Üçüncü ülkelerin Afganistan'ın geleceği noktasında farklı yaklaşımları
- Devam eden isyanlar ve güç mücadeleleri

¹ Amerikan Ulusal Arşivi'nde Afganistan'ın Sovyet işgali'ne dair hazırlanmış raporlar için bkz; <https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB57/us.html>

² Afganistan'da medrese eğitimini siyaset, din ve otorite bağlamında inceleyen bir çalışma için bkz; Nafay Choudhury, "The localised madrasas of Afghanistan: their political and governance entanglements" Religion, State and Society, Volume 45, 2017 – Issue 2. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09637494.2017.1311512?journalCode=crss20>

³ Karşılıklı yaşanan kayıpların detaylı tablosu için bkz; <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/index20150210.pdf>

⁴ Afganistan'ın geleceği konusunda tüm taraflarla yakından ilişkisi bulunan ve en çok etkilenen ülke olarak Pakistan'ın rolü büyüktür. 2021 Ağustos'ta yayınlanan güncel bir rapor için bkz; Elizabeth Threlkeld ve Grace Easterly, "Afghanistan-Pakistan Ties and Future Stability in Afghanistan", United States Institute of Peace, Peaceworks No. 175. First published 2021. https://www.usip.org/sites/default/files/2021-08/pw_175-afghanistan_pakistan_ties_and_future_stability_in_afghanistan.pdf

- Drone saldırıları

Taliban'ın Üst Yönetim Kadrosu: Kim Kimdir?

Onlarca yıldır Taliban'ın liderlik yapısı üzerine çeşitli analiz ve değerlendirmeler yapılmasına rağmen grubun nasıl çalıştığı konusunda birkaç üst düzey liderin isimleri dışında çok az şey biliniyordu. Kurucu Molla Ömer'in şahsında şekillenen önderlik dışında diğer isimler gölgede kalıyor yahut isimleri çok az duyuluyordu. Molla Ömer'in ölümü sonrası Taliban içerisinde liderlik pozisyonunun ağırlığını taşıyacak ve bunun birlikte grubun yerel alt kollarını bir arada tutacak isimlerin önemi bir hayli artmıştır.

Taliban'ın üst düzey liderliği, bir zamanlar Soğuk Savaş sırasında ABD tarafından 1980'lerde işgalci Sovyetler Birliği güçlerine karşı savaşmak üzere eğitilmiş birçok mücahit savaşçısını içeriyor. İslam'ın Sünni anlayışına sahip grubun takipçileri büyük ölçüde ülkenin güney kesiminde en baskın olan etnik çoğunluk olan Peştun nüfusundan geliyor.

15 Ağustos 2021'de Kabil'in düşmesinin ardından Taliban, söylemleriyle kendisini daha ılımlı bir kalıba sokmaya çalışmaktadır. Bu noktada Taliban liderlerinden Abdul Selam Hanifi, "Afganistan nüfusunun tüm kesimlerine sadece onların güvenliğini değil, diğer her şeyi de sağlayacağımıza dair güvence verdik" derken "Vatandaşlarımızın burada güvende olduğunu tüm dünyaya temin etmek istiyoruz ve toplumun tüm kesimlerini de göreve alacağız" demiştir.⁵ Taliban'dan bu minvalde gelen peş peşe açıklamalar düşmanlarına af, çeşitli etnik gruplarla kapsayıcı bir hükümet kurma sözü, terörist grupları Afgan topraklarından uzak tutma ve kadınların şeriat hukuku sınırları içinde çalışmasına izin verme gibi yeni kararların duyurulmasına zemin hazırlamıştır. Bunların hepsi, ABD ve müttefiklerinin Taliban'ı Afganistan'ın meşru yeni yönetimi olarak tanıması için şartlar arasında yer almaktadır. Öte yandan Çin, Rusya, İran, Türkiye ve Hindistan gibi aktörlerin Taliban rejimiyle ilişkisinin ne

⁵ Ashraf Wani, "Mullah Baradar, likely head of Taliban regime, reaches Kabul, leaders say Afghans in safe hands", IndiaToday, August 19, 2021, <https://www.indiatoday.in/world/story/taliban-head-mullah-baradar-reaches-kabul-leaders-say-afghans-safe-1842720-2021-08-19>

yönde seyredeceği konusu kritik bir gündem maddesi olarak masada durmaktadır. İşte böylesi bir atmosferde Taliban'ın lider kadrosunu teşkil eden isimlerin yakından tanınması önemli hale gelmektedir.

Dini Lider: Haybatullah Akhundzada

"Müminlerin Lideri/Emiri" olarak bilinen İslami hukuk bilgini Haybatullah Akhundzada, grubun siyasi, dini ve askeri işleri üzerinde nihai otoriteye sahip olan Taliban'ın en yüksek lideridir. 60'lı yaşların ortalarındaki Akhundzada, selefi Ahtar Mansur'un 2016 yılında Afganistan-Pakistan sınırında Amerika'nın drone saldırısında öldürülmesiyle görevi devraldı. Afganistan'ın en büyük ve en etkili kabilelerinden biri olan Nurzai'nin bir üyesi olarak Kandahar'da doğan Akhundzada, göreve gelmeden önce 15 yıl boyunca Pakistan'ın güneybatısındaki Kuchlak kasabasındaki bir camide ders halkaları kuran bir hocaydı ve vaazlar vermekteydi.

Taliban'ın dini liderinin üç yardımcısı var: Molla Ömer'in oğlu Molla Yakup; güçlü militan Hakkani ağının lideri Siraceddin Hakkani; ve Taliban'ın Doha'daki siyasi ofisine başkanlık eden ve grubun kurucu üyelerinden biri olan Abdul Gani Baradar.

Taliban lideri olarak Haybatullah'ın örgütteki etkisi sorgulanamaz olsa da, Kabil'deki yeni hükümetin halka açık yüzü olarak ortaya çıkması pek olası görünmüyor. Bunun yerine, muhtemelen günlük yönetimi Baradar ve ekibine bırakacak ancak gölgede ama etkili dini otoritenin başı olarak kalacak. Bununla birlikte herkes Haybatullah'ın hükümette arka koltukta oturmasını beklemiyor ve aktif rol alacağına inanıyor. Bir kesim ise uzun yıllardır halk arasında kendisini göstermeyen Haybatullah'ın hayatta olduğundan bile şüphe duyuyor. Çeşitli spekülasyonlara rağmen selefinin öldürülmesinden sonra Taliban'ın birleştirici figürü ve bütünlüğü tesis eden bir lider olarak Haybatullah, siyasi, dini ve askeri konuların en tepesindeki isim konumundadır. Afganistan'da Taliban yönetimi altında Akhundzada'nın hükümetin başı

mı olacağı yoksa sorumluluğu grubun üst kademelerinin diğer üyelerine mi bırakacağı konusu gündemdeki yerini korumaya devam etmektedir.

Siyasi Lider: Molla Abdulgani Baradar

Çoğu analiste göre Haybatullah'ın aksine Taliban'ın fiili lideri olacağını varsaydığı Baradar çok daha iyi biliniyor. 50'li yaşlarının başında, Taliban'ın en üst düzey siyasi lideri ve son yıllarda uluslararası alanda özellikle yüksek bir profile sahip Baradar (soyadı kardeş anlamındaki Birader'den gelmektedir), aslen Kandahar'ın kuzeyindeki Uruzgan eyaletinden ve eski Afgan Devlet Başkanı Hamid Karzai ile aynı kabilenin alt kolu olan Sadozai kabilesinin bir üyesidir. Kandahar'da Taliban adı verilen örgütü Molla Ömer ile birlikte kuran Molla Baradar, liderinin kız kardeşiyle de evlenerek akraba olmuş ve prestijini arttırmıştır.

İlk olarak 1979 işgalinden sonra Sovyetlere karşı ve daha sonra ABD kuvvetlerine karşı onlarca yıllık savaş alanı deneyimi, ona örgüt içinde hatırı sayılır bir itibar kazandırdı. Molla Abdulgani Baradar, Taliban'ın Afganistan'ı tamamen ele geçirmesiyle beraber kurulacak meşru hükümetin potansiyel devlet başkanı rolünü üstleneceği tahmin edilmektedir. Örgütün iki numaralı ismi, Doha'da ABD heyeti ile yapılan ikili görüşmelerde aktif rol almış ve Taliban'ın geçmişteki anlayışından daha farklı bir çizgide olduğu yönündeki açıklamalarıyla dikkat çekmiştir.

Molla Ömer'in en güvendiği komutanlarından biri olduğu bildirilen Molla Abdulgani Baradar, 2010 yılında Pakistan'ın güneyindeki Karaçi kentinde Pakistan'a bağlı güvenlik güçleri tarafından yakalanıp 2018 yılında serbest bırakıldıktan sonra Katar'a yerleşti. Serbest bırakılmasında dönemin Afganistan Cumhurbaşkanı Hamid Karzai'nin payı büyük olmakla birlikte Taliban ile yapılacak barış görüşmeleri ve ikili müzakereler için Baradar'ın nüfuzu kullanılmak istenmiştir. Nitekim Taliban'ın siyasi ofisine başkanlık eden Baradar aynı zamanda askeri yapılanmanın içinde en kilit isimlerden biriydi.

Afganistan topraklarından Amerikan güçlerinin tamamının çekilmesine kadar mücadele edeceklerini her fırsatta vurgulayan Baradar önderliğindeki Taliban güçleri, 15 Ağustos 2021’de cumhurbaşkanlığı sarayını ele geçirerek fiili olarak yönetimi ele almış durumdadır. Böylesi bir konjonktürde Taliban’ın uluslararası alanda meşruiyeti ve tanınma konusunda kendisini kabul ettirme arayışı içerisine gireceğini tahmin etmek zor değil. Baradar bu noktada Afganistan’ın yeni hükümetine liderlik etmek için en uygun kişi olarak görülüyor. Önemli bir sebep onun son yıllarda ortaya koyduğu “ılımlı” imajıdır. Afgan ihtilafına siyasi bir çözüm arayışına dahil olması, ona askeri bir liderden ziyade siyasi bir lider görünümü kazandırdı. Demeçlerindeki ifadelerine dikkat etti ve makul görünmeye çalıştı, konuşmalarında sert ama çatışmacı olmayan bir ton sergiledi.

Baradar, yeni hükümetin daha ılımlı görünmesini sağlayarak diplomatik tanınma ve nihayetinde yatırım alma şansını arttırabilir. Nitekim 28 Temmuz 2021’de Baradar liderliğindeki Taliban heyetinin Çin Dışişleri Bakanı Wang Yi tarafından Pekin’de ağırlanması diplomatik anlamda önemli bir adım olarak değerlendirilebilir. Görüşmede Wang Yi, “Afgan Taliban’ının Afganistan’da önemli bir askeri ve siyasi güç olduğuna ve ülkenin barış, uzlaşma ve yeniden yapılanma sürecinde önemli bir rol oynamasının beklendiğine dikkat çekmesi”⁶ Baradar ve arkadaşlarının bu sefer topyekûn bir izolasyona maruz kalmayacaklarını göstermesi bakımından son derece kritiktir.

Önümüzdeki haftalarda ve aylarda, küresel ve bölgesel güçlerin yeni hükümetle nasıl bir ilişki içerisine gireceğine dair atılacak adımlarda Baradar’ın imajı, Taliban hükümetine destek kazandırmada önemli bir rol oynayacağına kesin gözüyle bakılmaktadır. Yeni süreçte siyasi anlamda Afganistan’ın geleceğini şekillendirecek kararların belirlenmesinde Abdulgani Baradar’ın isminin sıkça duyulacağını belirtmek mümkün görünüyor.

⁶Ministry of Foreign Affairs of the People’s Republic of China, “Wang Yi Meets with Head of the Afghan Taliban Political Commission Mullah Abdul Ghani Baradar”, 2021/07/28, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1895950.shtml

Askeri Şef: Molla Yakup

Taliban'ın kurucusu Molla Ömer'in oğlu olarak belli bir saygı ve otoriteye sahip Molla Yakup, askeri kanattaki faaliyetleriyle öne çıkmaktadır. Babasının ölümünü duyurduğu ilk kamuoyu açıklamasında Taliban içinde birlik çağrısında bulunmuş ve babasının ölümünün içeriden bir işin sonucu olduğu yönündeki söylentileri reddetmiştir. Bu durum, 2015'teki ilk sesli mesajından günümüze Molla Yakub'un, Taliban saflarında hızla yükselmesinin önünü açan temel olaylardan bir tanesiydi. O yıl babasının yerine geçmek için yaptığı başarısız tekliften bu yana gücünü konsolide ederken önce lider yardımcısı oldu, sonra daha yakın zamanda güçlü askeri şeflik görevi verildi. Taliban'ın üst yönetim kadrosuna kendisini kabul ettiren Molla Yakub, son yıllarda Afganistan'ın geleceği noktasında devam eden silahlı mücadelenin müzakere edilerek sona ermesinden yana olan ılımlı bir kampın parçası olarak tanımlanmaya başladı.

Bu noktada Molla Yakub'un müzakerelerden temel beklentisi ABD-Taliban anlaşmasına göre, uluslararası güçlerin bir an önce ülkeyi terk etmelerine bağlıydı. Molla Yakub'un liderliğinde Taliban, Afganistan'dan çekilen Amerikan güçlerine saldırmama taahhüdünü yerine getiriyor. Ancak ülkenin yönetiminin ele alınmasında Taliban, Afgan hükümet güçlerine yönelik saldırılarını yoğunlaştırmış ve daha fazla toprak ele geçirerek 15 Ağustos 2021'de başkent Kabil'i kontrol altına almıştır. Taliban içerisinde Molla Yakub'un askeri şef olarak atanması, askeri kanatta son yıllardaki en büyük liderlik değişikliğinin bir parçasıydı. Bu değişiklikte Taliban'ın Emiri Molla Haybatullah Akhundzada'nın büyük oranda etkisinin bulunduğu bilinmektedir.

Güçlü bir saha komutanı olan Molla Yakub'un Amerika'nın müttefiki ve İran'ın bölgesel ezeli rakibi Suudi Arabistan'ın güçlü desteğine sahip olduğu söylentiler arasındadır. Riyad yönetiminin kendisine destek sağlaması konusu özellikle Amerika ile yıldızı barışmayan ve silahlı mücadele için İran'a göz kırpan Taliban komutanlarından İbrahim Sadr'ın etkisinin

kırılması ile ilintili olması muhtemeldir. Sadr'ın, Afgan ve yabancı askerlere karşı devam eden saldırıları destekleyen bir dizi komutan ve grup arasında olduğu bilinmektedir.

2015'ten önce Taliban'da resmi bir pozisyonu bulunmayan Molla Yakub, 2001 yılında ABD öncülüğündeki koalisyon güçlerinin Afganistan işgaliyle Taliban rejimini devirmesinden sonra ailesinin yaşadığı Pakistan'ın liman kenti Karaçi'de medrese eğitimini tamamlayarak mezun olmuştur. Molla Ömer'in en büyük oğlu olması Yakub'un saygınlığını arttırırken meşru varisi sıfatıyla Taliban'ın saha komutanları ve liderleri arasındaki konumunu her geçen gün yükselttiği bir gerçektir. Ancak özellikle dış dünyada gaddarlık, aşırılıkçı ve aşırı muhafazakar görüşleriyle tanınan Molla Yakub'un olası bir hükümette alacağı pozisyonun yabancı hükümetler tarafından kabul edilmesinin zor olacağını not etmek gerekiyor. Özellikle siyasi bir pozisyona getirilmesi halinde sıkıntıların yaşanabileceği bu nedenle askeri kanatta kalmasının daha sağlıklı olacağı dillendirilmektedir. Her şeye rağmen hem Molla Ömer'in soyundan gelmesi hem de askeri liderlik tecrübesi nedeniyle Molla Yakub'un uzun vadede Taliban rejiminin siyasi kararlarını alan beyin takımı içerisindeki rolünün devam edeceğini belirtmek mümkündür.

Hakkani Ağı Lideri: Siraceddin Hakkani

Afgan Taliban'ın en stratejik oluşumlarından biri hiç şüphesiz Hakkani Ağı'nın silahlı kuvvetleridir. Siraceddin Hakkani, Celaleddin Hakkani'nin oğullarından biri ve Hakkani Ağı'nın şu anki lideri durumundadır. Hem Taliban hem de El Kaide ile yakın ilişkileri olan bir grup savaşçı olan Hakkani Ağı içindeki en belirgin, etkili, karizmatik ve deneyimli liderlerden biri olarak dikkat çekmektedir. 2015 yılında Siraceddin Hakkani, örgüt için günlük askeri operasyonları denetleyen Afgan Taliban'ına vekil olarak atandı. Siraceddin Hakkani, Afgan devletinin otoritesine ve Batı'nın bölgedeki çıkarlarına meydan okuyarak babasının komutasındakinden çok daha şiddetli, politik açıdan hırslı bir militan örgüte geçişe başkanlık etti.

Siraceddin Hakkani, gücünün ve otoritesinin çoğunu Taliban rejiminin eski bir bakanı olan Taliban askeri komutanı ve El Kaide ile bağlantılı babası Celaledin Hakkani'den almaktadır. Celaledin Hakkani, Taliban rejiminde bakan olarak görev yaptığı süre boyunca El Kaide ile çok yakın ilişkiler kurmuştur. Afganistan'daki isyancı faaliyetlerin ön saflarında yer alan Siraceddin Hakkani, sert mücadele taraftarı olmasıyla bilinmektedir. Hakkani, halka açık infazlar için ölüm mangalarının kullanılmasının yanı sıra suikast videoları da dahil olmak üzere babasınınkinden çok daha ölümcül taktikler izlemesiyle adını sıkça duyurmuştur. 2008 yılında Kabil'deki bir otele düzenlenen saldırıda Amerikan vatandaşlarını öldürmekle ve dönemin Afganistan Cumhurbaşkanı Hamid Karzai'ye suikast teşebbüsünde bulunma suçlamalarıyla gündeme gelmiştir. Bu nedenle Amerikan istihbarat servisi FBI tarafından en çok aranan teröristler listesinde yer almaktadır.⁷

Hakkani Ağı, Taliban'ın Pakistan-Afganistan sınırındaki mali ve askeri varlıklarını denetlediği bilinen bir gruptur. Grup öncelikle Pakistan'ın Kuzey Veziristan bölgesinde yerleşiktir ve doğu Afganistan ve Kabil'e sınır ötesi operasyonlar yürütmektedir. Ağın üyelerinin büyük çoğunluğunu Zadran kabilesine mensup Peştunlar oluşturuyor. Nitekim Siraceddin Hakkani de Peştun kökenli ve Zadran kabilesinin bir mensubudur ve şu anda Taliban'ın başkan yardımcısı konumundadır. Hakkaniler, Afganistan'daki ABD, koalisyon ve Afgan güçlerini hedef alan en ölümcül ve sofistike isyancı grup olarak kabul ediliyor; genellikle roket saldırıları, intihar saldırıları ve bomba yüklü araçların kullanıldığı saldırılarla birlikte koordineli küçük silahlı saldırılar düzenlemektedirler.

Hakkaniler ile Taliban arasındaki yakın koordinasyon ve işbirliği öne çıkan önemli ayrıntılardan birini oluşturmaktadır. Hakkani Ağı, Afganistan'ın işgaline karşı direnişte sivillerin, hükümet yetkililerinin ve yabancı güçlerin hayatını kaybettiği en kanlı saldırılardan sorumlu tutulmaktadır. Zengin bir altyapıya ve savaş alanı tecrübesine sahip Hakkaniler,

⁷ Bkz; <https://www.fbi.gov/wanted/terrorinfo/sirajuddin-haqqani>

Taliban'ın Afganistan'ı ele geçirmesinin ardından yeni rejimde güçlü oyuncular olmaları kuvvetle muhtemel görünmektedir. Nitekim Siraceddin'in küçük kardeşi Enes Hakkani 15 Ağustos 2021'de Kabil'in Taliban güçlerince ele geçirilmesinin ardından eski cumhurbaşkanı Hamid Karzai ve Abdullah Abdullah ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.⁸ Bu noktada Siraceddin Hakkani'nin yeni rejimde bir zamanlar babasının yaptığı gibi aktif siyasi rol üstlenip üstlenmeyeceği soru işaretleri barındırmaktadır. Amerika tarafından en çok aranan terörist listesinin başındaki isimlerden biri olması karşısında Hakkani Ağ liderinin siyasi kariyerinin nasıl şekilleneceği önemli bir sorundur. İlimli bir geçiş süreci izlenimi veren Baradar'ın aksine Siraceddin'in “yarı özerk” silahlı direniş ağı ve El-Kaide uzantısı Taliban içerisinde yönetilmeyi bekleyen görüş ayrılıklarını derinleştirebilir.

Molla Abdulkhakim İshakzai

1957 yılında Kandahar ilinin Maiwand ilçesine bağlı Band Timur bölgesinde doğan Molla Abdulkhakim, Doha'daki ABD ile Taliban arasındaki müzakere ekibinin 2020 yılı Eylül ayında yeni lideri olarak boy göstermiştir. Taliban'ın yargı erkinin başındaki önemli isimlerinden biri olan Molla Abdulkhakim'in Pakistan'ın Quetta kentinde bir medreseyi yönettiği biliniyor. Birçok üst düzey Taliban liderinin sığındığı Quetta'da bir Şura (meclis) kurulduğu ve başında da Abdulkhakim'in bulunduğu tahmin edilmektedir. Kendisi ayrıca Taliban'ın güçlü din bilginleri konseyine de başkanlık ediyor ve Emir Akhundzada'ye en yakın kişilerden biri olduğuna inanılıyor. Aşırı muhafazakar olan İshakzai, Baradar ile birlikte Afganistan'daki 19 yıllık savaşı sona erdirmeyi amaçlayan önemli bir anlaşma üzerinde ABD ile müzakerelere öncülük eden Taliban ekibinin başında yer alıyordu. Abdülhakim'in dini referansları nedeniyle Taliban arasında geniş çapta saygı gördüğünü ve militan gruptaki en kıdemli din adamlarından biri olduğunu vurgulamak gerekir.

Muhammed Abbas Stanekzai

⁸ Bkz; France24, The Haqqani network: Afghanistan's most feared militants, 21/08/2021, <https://www.france24.com/en/live-news/20210821-the-haqqani-network-afghanistan-s-most-feared-militants>

1959 yılında Logar ilinin Baraki Barak ilçesine bağlı Abbas köyünde doğdu. İlköğrenimini köy medresesinde ve Kabil'deki Ömer Han Okulu'nda tamamladı. Daha sonra Kabil Askeri Okulu'ndan mezun oldu. Muhammed Davud Han tarafından bir dizi Afgan öğrenciyle birlikte yüksek askeri eğitim için Hindistan'a gönderildi ve askeri eğitimini tamamladıktan sonra 1981 yılında Sovyet işgaline karşı cihat saflarına katıldı. Cemiyet-i İslami ve İttihad-ı İslami gibi hiziplerde askeri eğitmen olarak görev yaptı ve 1985 yılında güneydoğu bölgesindeki İttihad-ı İslami'nin askeri komutanı olarak savaştı. Taliban hareketi başlayınca gruba katıldı. Taliban yönetimi sırasında önce Kandahar vilayetinin dış ilişkiler vekilliği, ardından Kabil'de Dışişleri Bakan Yardımcısı ve sonrasında Halk Sağlığı Bakan Yardımcısı olarak görev yaptı.

Amerika Birleşik Devletleri'nin ülkeyi işgalinden sonra bir kez daha askeri ve siyasi bir kampanya başlattı. Önce Taliban'ın siyasi komisyonunun bir üyesiydi, ardından yardımcı oldu. Ağustos 2015'ten Ocak 2019'a kadar Taliban'ın siyasi ofisinin başkanı olarak görev yaptı. Stanekzai, ABD ile müzakerelerde Taliban'ın müzakere ekibine liderlik etti ve şu anda Liderlik Konseyi üyesi, siyasi ofis başkan yardımcısı ve müzakere ekibinin bir üyesidir.

Molla Muhammed Fazıl Mazlum

Molla Muhammed Fazıl, 1966 yılında Uruzgan ilinin Çarçino ilçesinde doğdu. Yurt içinde çeşitli medrese ve camilerde din eğitimi almıştır. Taliban rejimi döneminde Savunma Bakan Yardımcısı ve Genelkurmay Başkanı olarak görev aldı. ABD'nin Afganistan'ı işgalinin ilk günlerinde, Molla Muhammed Fazıl ülkenin kuzeyinde yakalandı ve ABD'ye teslim edildi. 1 Kasım 2001'de Guantanamo Hapishanesi'ne nakledildi ve orada yaklaşık 13 yıl geçirdi. 1 Haziran 2014'te diğer dört Taliban mensubuyla birlikte Amerikalı bir mahkumla takas edilmesinin bir sonucu olarak serbest bırakılmasının ardından Katar'a gitti. 2018'de Molla Muhammed Fazıl, Taliban'ın siyasi ofisinin temsilcisi ve Amerikalılarla müzakere ekibinin bir üyesi olarak atandı. Daha sonra müzakere ekibinin başkan yardımcısı olarak atandı. Halen Taliban Liderlik Konseyi, siyasi ofis ve müzakere ekibinin bir üyesidir.

Molla Şirin Akhund

Molla Şirin Akhund olarak bilinen Hacı Molla Abdullah Hanefi, Kandahar'a bağılı Sanzari köyünde doğdu. İlköğrenimini aile büyüklerinden almıştır. Çeşitli hocalardan hadis üzerine eğitimler aldı. Sovyetler'in Afganistan'ı işgali sırasında din eğitimini yarıda bırakarak Sovyet işgaline karşı başlatılan cihada dahil oldu. Afgan cihadına mücahit olarak başlayan Akhund, daha sonra komutan ve vekil sıfatıyla ön plana çıktı. 2001'de Amerikan işgali sırasında yeniden silahlı direnişe başladı ve Taliban'ın kurucusu Molla Ömer'in yakın çalışma arkadaşları arasına girdi. İlerleyen dönemlerde Kandahar Vilayeti Askeri Komisyonu Başkanlığı, Kandahar bölgesi Askeri Komisyonu Daire Başkanlığı, ardından Herat Valiliği gibi çeşitli görevlerde bulundu. Bir süre Taliban İslam Emirliği İstihbarat Komisyonu'ndan da sorumlu olmuştur. Yakın zamanda Molla Şirin Akhund, Molla Haybatullah Akhundzada'nın kararıyla Liderlik Konseyi üyesi olarak atandı ve Taliban'ın müzakere ekibine dahil edildi.

Muhammed Enes Hakkani

Muhammed Enes Hakkani, Mevlevi Celaleddin Hakkani'nin en küçük oğludur. 1994 yılında doğdu ve Paktia eyaletinin Gerda Serai ilçesine bağılı Kando köyündendir. Din eğitiminin yanı sıra siyaset, bilgisayar mühendisliği ve yabancı dil dersleri almıştır. Katar'ı ziyaret ederken Amerikalılar tarafından yakalanmıştır. Yaklaşık beş yıl Bagram Cezaevi'nde tutuklu kalan Enes Hakkani, Kasım 2019'da diğeri iki arkadaşıyla birlikte iki yabancı profesöre karşılık takas edildi ve sonrasında Katar'a yerleşti. Şubat 2019'da henüz cezaevindeyken Amerikalılarla görüşmeler için müzakere ekibinin bir üyesi olarak atandı. Katar'daki siyasi ofisin içerisindeki basın ofisinin bir üyesi ve Taliban'ın müzakere ekibinin bir temsilcisidir. 15 Ağustos 2021 sonrası Kabil'de Taliban rejiminin kurulmasına dönük geçiş sürecinde aktif rol oynamaktadır.

Mevlevi Şahabeddin Dilaver

Şeyh Şahabuddin Delawar, 1962'de Logar eyaletinin başkenti Puli Alem şehrinde doğdu. Din eğitimini babasından ve Logar vilayetindeki çeşitli medreselerde aldı. Afganistan'da Sovyet

destekli komünist rejim kurulmasından sonra ailesiyle birlikte Peşaver'e göç etti. 1983 yılında din eğitimini tamamlayarak mezun oldu ve Peşaver'de çeşitli dini okullarda ders vermeye başladı. Taliban yönetimi sırasında Peşaver Başkonsolosu görevine atandı ve daha sonra İslamabad'ın yanı sıra Suudi Arabistan'da büyükelçi olarak hizmet etti. Ayrıca, yargı işlerinden sorumlu Yüksek Mahkeme Başyargıç Yardımcısı ve Kandahar ilinin yargı başkanı olarak görev yaptı. ABD'nin Afganistan'ı işgalinden sonra Siyasi Komisyon üyeliğine atandı. Diplomasi alanındaki becerileriyle dikkat çeken Mevlevi Şahabeddin Dilaver, şu anda Afganistan'daki tüm taraflar ile irtibat kurmaktan sorumlu diplomat ve Taliban'a bağlı müzakere ekibinin bir üyesidir.